

Modül (öneri) No	141
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Dua
Modül (Alt konu)	Duanın İnsan Psikolojisi Üzerindeki Tesiri
Amaçlar	Duanın, insanın acz ve fakrını hissederek bu hayatta kendisine bir dayanak noktası bulması üzerindeki müspet tesirini kavrar. Duanın imanın ruhu olduğunu ve insana ferahlık veren psikolojik boyutunu fark eder.
Süre	40 dk.
Seviye	Seviye-2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Mektup Yazma: Kulun nihayetsiz acziyetini ve arzularını "Kâdıyü'l-Hâcat" olan Allah'a samimiyetle arz etme sürecini (ubudiyetin ruhunu) bireysel olarak deneyimlemek için kullanılır. Kişileştirme: Metinde geçen "nazenin bir çocuk" ve "vaveylâ eden haylaz çocuk" benzetmelerini konuşturarak, duanın insan psikolojisindeki sığınma ihtiyacını somutlaştırmak amacıyla uygulanır.
Materyal ve Teknoloji	Kalem, karton, uhu, boya kalem, mektup kağıdı, zarf
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	Giriş Derse, "Dünya kadar ağır yükleri olan bir insan, nasıl olur da sadece birkaç kelimeyle (dua ile) o yükü üzerinden atmış gibi ferahlar?" sorusuyla başlanır. Metindeki "Dua eden adam bilir ki; birisi var ki onun sesini dinler, derdine derman yetiştirir" cümlesi ekseninde duanın psikolojik güven boyutu vurgulanır. Mektup Yazma Uygulaması Öğrencilere, Allah'ın kalpteki her hatırayı işittiği ve her şeye gücünün yettiği (Kudret eli) hatırlatılır. Öğrencilerden, kendi hayatlarındaki en büyük acziyetlerini veya en derin arzularını "Hazine-i Rahmetin Anahtarı" olan dua formunda bir mektuba dökmeleri istenir. Mektuplarda; Allah'a neden ihtiyaç duyulduğu ve O'nun huzurunda hissedilen "ferah ve inşirah" (iç huzur) temaları işlenir.

	Kişileştirme Etkinliği Öğrenciler gruplara ayrılır. Gruplardan biri metindeki "nazdar ve nazenin çocuğu" (duanın terbiyesinde olan insanı), diğer grup ise "sinekten vaveylâ eden haylaz çocuğu" (kendi kuvvetine güvenen insanı) temsil eder. Her grup, temsil ettiği karakterin bakış açısıyla; hayatın zorlukları karşısında neler hissettiğini, olayları nasıl yorumladığını ve ruh halini birinci ağızdan ("Ben..." diyerek) sınıfa anlatır. Bu canlandırma ile duanın insanı "canavar bir hayvan" hükmünden çıkarıp "kâinatın güzel bir takvimi" mertebesine nasıl yükselttiği tartışılır.
Ölçme ve Değerlendirme	1) Boşluk doldurma ✓ Dua eden adam bilir ki, var ki; onun sesini dinler, derdine derman yetiştirir, ona eder. ✓ Dua, ruhudur ve hâlis bir neticesidir. 2) Doğru yanlış () Dua gibi hazine-i rahmetin anahtarı ve tükenmez bir kuvvetin medarı olan bir vesileyi elden bırakma. () Dua, imanın ruhudur.
İlişkili Metin	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ (Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.) Dua eden adam bilir ki, birisi var ki; onun sesini dinler, derdine derman yetiştirir, ona merhamet eder. Onun kudret eli herşeye yetişir. Bu büyük dünya hanında o yalnız değil; bir Kerim zât var, ona bakar, ünsiyet verir. Hem onun hadsiz ihtiyacatını yerine getirebilir ve onun hadsiz düşmanlarını def'edebilir bir zâtın huzurunda kendini tasavvur ederek, bir ferah, bir inşirah duyup, dünya kadar ağır bir yükü üzerinden atıp الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ¹ der. Dua, ubudiyetin ruhudur ve hâlis bir imanın neticesidir. Çünkü dua eden adam, duası ile gösteriyor ki: Bütün kâinata hükmeden birisi var ki; en küçük işlerime ıttıla'ı var ve bilir, en uzak maksadlarımı yapabilir, benim her halimi görür, sesimi işitir. Öyle ise; bütün mevcudatın bütün seslerini işitiyor ki, benim sesimi de işitiyor. Bütün o şeyleri o yapıyor ki, en küçük işlerimi de ondan bekliyorum, ondan istiyorum. İşte duanın verdiği hâlis tevhidin genişliğine ve gösterdiği nur-u imanın halâvet ve saflılığına bak, قُلْ مَا يَعْبُورُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ² sırrını anla ve

³ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونَا سَجِدْ لَكُمْ fermanını dinle.

اگر نه خواهی داد ، نه دادی خواه denildiği gibi: Eğer vermek istemeseydi, istemek vermezdi.⁴

Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, Nisan-2023, s. 353)

"Dua eden adam anlar ki: Birisi var; onun hatırat-ı kalbini işitir, herşeye eli yetişir, her bir arzusunu yerine getirebilir, aczine merhamet eder, fakrına meded eder."

İşte ey âciz insan ve ey fakir beşer! Dua gibi hazine-i rahmetin anahtarı ve tükenmez bir kuvvetin medarı olan bir vesileyi elden bırakma, ona yapış, a'lâ-yı illiyyîn-i insaniyete çık. Bir sultan gibi bütün kâinatın dualarını, kendi duan içine al. Bir abd-i küllî ve bir vekil-i umumî gibi

⁵ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ de. Kâinatın güzel bir takvimi ol.

(Sözler, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2024, s. 355)

Hem insan, nihayetsiz acziyle nihayetsiz beliyata maruz ve hadsiz a'danın hücumuna mübtela ve nihayetsiz fakrıyla beraber nihayetsiz hacata giriftar ve nihayetsiz metalibe muhtaç olduğundan, vazife-i asliye-i fitriyesi, imandan sonra "dua"dır. Dua ise, esas-ı ubudiyettir. Nasıl bir çocuk, eli yetişmediği bir meramını, bir arzusunu elde etmek için, ya ağlar, ya ister. Yani ya fiilî, ya kavî lisan-ı acziyle bir dua eder. Maksuduna muvaffak olur. Öyle de: İnsan bütün zîhayat âlemi içinde nazik, nazenin, nazdar bir çocuk hükmündedir. Rahmanürrahîm'in dergâhında; ya za'f u acziyle ağlamak veya fakr u ihtiyacıyla dua etmek gerektir. Tâ ki, makasıdı ona müsahhar olsun veya teshirin şükürünü eda etsin. Yoksa bir sinekten vaveylâ eden ahmak ve haylaz bir çocuk gibi; ben kuvvetimle bu kabil-i teshir olmayan ve bin derece ondan kuvvetli olan acib şeyleri teshir ediyorum ve fikir ve tedbirimle kendime itaat ettiriyorum deyip küfran-ı nimete sapmak, insaniyetin fitrat-ı asliyesine zıd olduğu gibi, şiddetli bir azaba kendini müstehak eder.

(Sözler, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2024, s. 355)

İnsan ise, dünyaya gelişinde, her şeyi öğrenmeye muhtaç ve hayat kanunlarına cahil. Hatta yirmi senede tamamen şerâit-i hayatı öğrenemiyor. Belki âhir-i ömrüne kadar öğrenmeye muhtaç. Hem gayet âciz ve zayıf bir surette dünyaya gönderilip, bir iki senede ancak ayağa kalkabiliyor. On beş senede ancak zarar ve menfaati fark eder; hayat-ı beşeriyenin muavenetiyle ancak menfaatlerini celb ve zararlardan sakınabilir.

Demek ki, insanın vazife-i fitriyesi taallümle tekemmüldür, dua ile ubudiyettir. Yani, "Kimin merhametiyle böyle hakîmâne idare olunuyorum? Kimin keremiyle böyle müşfikane terbiye olunuyorum? Nasıl birisinin lütuflarıyla

böyle nazeninâne besleniyorum ve idare ediliyorum?” bilmektir. Ve binden ancak birisine eli yetişemediği hâcâtına dair, Kâdiü’l-Hâcât’a lisan-ı acz ve fakr ile yalvarmaktır ve istemek ve dua etmektir. Yani, aczin ve fakrın cenahlarıyla makam-ı a’lâ-i ubudiyete uçmaktır.

Demek, insan bu âleme ilim ve dua vasıtasıyla tekemmül etmek için gelmiştir. Mahiyet ve istidat itibarıyla her şey ilme bağlıdır. Ve bütün ulûm-u hakikiyenin esası ve madeni ve nuru ve ruhu, marifetullahtır. Ve onun üssü’l-esası da iman-ı billâhtır.

Hem insan, nihayetsiz acziyle nihayetsiz beliiyata maruz ve hadsiz a’dânın hücumuna mübtelâ ve nihayetsiz fakrıyla beraber nihayetsiz hâcâta giriftar ve nihayetsiz metalibe muhtaç olduğundan, vazife-i asliye-i fitriyesi, imandan sonra duadır. Dua ise, esas-ı ubudiyettir.

(Sözler, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2024, s.352-353)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ⁶
وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ⁷

1. Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur (Fatiha Suresi: 2)

2. De ki: Eğer duanız olmasa Rabbim katında ne ehemmiyetiniz var? (Furkan Suresi: 77)

3. Rabbiniz buyurdu ki: Bana dua edin, size cevap vereyim (Mü’min Suresi: 60)

4. Ebu Nuaym, Hilyetü’l-Evliya, 3:263

5. Ancak Senden yardım isteriz (Fatiha Suresi: 5)

6. Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

7. Duaları şu sözlerle sona erer: “Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur” (Yunus Suresi: 10.)